

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. VI. Sancti obitus, sepultura, miracula, corporis elevatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A *institutas, seculares in Sancti nostri Vita num. 15 facit Gobelinus.*

dicta fuisse
videatur.

84 Fateor, sic habet: verum hic Meinulphi biographus ibidem etiam sic scribit: Sanctus Meinulfus divinæ Majestati placitum... esse, pie præsumpsit, si in loco memorato (*Budicensi vero*) monasterium pro hujusmodi canonissis (*de solis, in concilio Aquisgranensi institutis, fuerat locutus*) de suis bonis et in patrimonio suo fundaret, ut ibi sub custodia castitatis devotum Deo exhiberent famulatum; *Gobelinus ergo, canonissas, in concilio Aquisgranensi institutas, voto castitatis fuisse obstrictas, existimavit, ac proin eas, more sui temporis, quo plures canonissæ et nomine et re, primæ relicta Aquisgranensi Regula, seculares jam erant, ad anteriora tempora relato, Canonissas Seculares perperam facit: quod etiam de quibusvis temporum posteriorum scriptoribus et monumentis, si in iis forte canonissæ, in concilio Aquisgranensi institutæ, Seculares vocentur, est dicendum. Nec propterea tamen eas sanctimonialesque, a Sancto Budicæ statutas,*

B *fuisse dictas canonicas Regulares, concludas: uti enim canonici Regulam Aquisgranensem professi, absque addito vel secularis vel Regularis, simpliciter, ut supra docui, dicti fuere canonici, ita et de canonissis, Regulam Aquisgranensem professis, factum videtur.*

§ VI. Sancti obitus, sepultura, miracula, corporis elevatio.

Sanctus, cujus
plura gesta
litteris com-
mendata non
sunt.

Budicense monasterium erexisse Sanctum, vitæ sanctitate eluxisse, canonicum Paderbornæ egisse, præsertim ex antiquiori ejus biographo jam docui. Verum plura cum gessisse, utut posteriorum memoria dignissima, quæ litteris commendata non sint, verosimillimum apparet, ut falsitatis habere suspecta vix audeam, quæ de eo Schatenus in *Annal Paderborn.* pag. 114 his verbis commemorat: Nihil a Meinulpho ferventius per omnem vitam actum, quam ut Christi religionem inter

C populares proferret, hominesque rudes, quos ex barbaris Christianos ætas illa formabat, Christi legibus et disciplina excoleret. Quo in opere magnam virtutis et laboris campum sortitus, ita se probavit, ut illum inter primos Evangelii doctores, et sanctissimos Paderbornensis cleri viros posteritas venerata sit. Qua in re, ut in aliis, nihil ex ætate illa magis desideramus, quam scriptorum; qui præclara ejus sacra * enucleatus ad nos transmississent. Hæc ille; quæ sane majorem etiam veri speciem haberent, si quod in fine innuit, Sanctum nostrum, non tantum ut Sanctum, sed etiam ut e primis Evangelii doctoribus a posteritate fuisse honoratum, constaret; verum, utut res hæc habeat, equidem eam nec scriptoris antiqui testimonio, nec fidei sat probatæ documento confirmare queo. Sigewardus, qui et ipse nihil omnino eo faciens suppeditat, monasterii Budicensis fundatione sacrarumque virginum seu sanctimonialium in id inductione relata, miraculum, quo combustum sanctimonialis velamen seu peplum integritati S. Meinulphi restituerit, dumtaxat adhuc narrat, moxque ad edocendum felicem Sancti e vivis excessum prosihiens, num. 26 sic scribit: Postquam Rex regum Militi suo (S. Meinulpho nimirum) gloriosas con-

* an facinora?

tra antiquum serpentem concessit victorias, noluit eum ultra extollere fortuna bellorum; sed maluit ei pariter conferre et præmium et finem laborum. Id ipsum quoque ipse Miles emeritus sitiabat ardentissime... Cumque et Domini et Servi velle concordaret familiariter, sicut huic Domino velle, posse et esse est unum, 3 Non. Novemb., ut voluit, transtulit ad se Servum suum; qui, de terris ad cælos translatus, in monasterio, quod ipse construxerat, terreum corpus cognatæ terræ reliquit.

86 Ita antiquior biographus, Sanctum ætate non anno jam grandævum seu senem obiisse, sat aperte indicans; verum cum nullam prorsus, e qua, quo id anno circiter factum colligas, notam chronicam adjungat, ut tempus S. Meinulphi emortuale aliunde utcumque conemur eruere, necessum est. Gobelinus in Vita num. 25 et tribus seqq. docet, Sanctum nostrum de terra fuisse levatum, cum jam, quinquaginta circiter annis ab obitu ejus elapsis, Arnulphus Romano imperio imperator et Bisio Paderbornensi ecclesiæ antistes præesset. Arnulphus non quidem anno 897, ut loco proxime cit. vult Gobelinus, sed anno 896, uti ad hunc annum Pagius in Criticis ostendit, Romanorum imperator fuit coronatus, annoque 899 excessit e vivis, ut S. Meinulphus vel anno 896 vel aliquo tribus e seqq., de terra fuerit levatus, utque proinde, cum anni circiter quinquaginta, quibus, cum id factum est, e vivis jam abierit, ab anno 896 ordine retrogrado computati deducant ad annum 846, vitam hanc mortalem cum immortalis vel hoc ipso anno vel aliquo e tribus sequentibus commutarit, si re ipsa Sanctus, ut scribit Gobelinus, quinquaginta circiter post obitum annis, Arnulpho Romanorum jam imperatore, de terra fuerit levatus. Et Schatenus quidem huic fere inhærendo calculo Sancti nostri obitum anno 847 innectit, in *Annal. Paderborn.* ad hunc annum sic scribens: Licet annus mortis (S. Meinulphi scilicet) a scriptoribus tam plane consignatus non sit, ad hunc tamen (annum 847) per indicia referre visum est, quod a morte ejus usque ad annum 897, quo corpus ejus solemniter humo levatum est, anni quinquaginta effluxisse referantur, idque Arnulpho rege et Bisone episcopo, factum memoratur, ut jam retro legendo annos, hunc ei annum supremum vitæ fuisse, opinari liceat.

87 Schateno porro hic assentitur, quem num. 847, 18 laudavi, Georgius Garnesfeldt, eodem fere, quo hic, argumento in *Mss. suis ad Gobelinianam Sancti Vitam Annotationibus* cum anno Christi 847 Meinulphi obitum conjungens, aliosque præterea, quos hic enumerare necessum non est sibi hac in re consentientes habet. Verum, præterquam quod ex dicendis certum non sit, Sanctum nostrum vel anno 897, ut Schatenus notat, vel anno 896, aliove e tribus sequentibus, uti ex Gobelini calculo sequitur, de terra solemniter fuisse levatum, unde hoc quinquaginta circiter annis fuisse a Sancti obitu factum, Gobelinus didicit? Ait quidem in priori suo Prologo hic noster biographus, sese, quæ de Meinulpho litteris mandat, ex diversis scripturis antiquis et ex rerum gestarum sibi cognitarum occurso deprompsisse; verum cum simul, quæ qualesse, quas laudat, quasque sibi præluxisse innuit, scripturæ antiquæ fuerint, non edicat, primumque Paderbornensium episcopum Hathumarum, quem ante annum 815 vita non esse functum, ex occurrente apud nos tom. II Augusti de sancto hoc

AUCTORE
C. B.

non anno

E

F

AUCTORE
C. B.

hoc antistite Commentario satis superque constat, anno 795 ad cathedram Paderbornensem fuisse erectum, annisque dumtaxat octo post, seu anno 803 aut sequenti abiisse e vivis, scribat, dubitari non immerito potest, an, quemadmodum scripturæ antiquæ, ex quibus hoc postremum Gobelinus hausit, erronæ indubie fuerunt, erronæ pariter non fuerint scripturæ antiquæ, e quibus Sanctum quinquaginta circiter post obitum annis de terra fuisse levatum, didicit.

sed verosimilius anno circiter 857,

88 Quod cum ita sit, Sanctum anno 847 ad Superos migrasse, argumento e Gobeliniana Sancti Vita hinc deducto, certum esse non potest. Nec annum Sancti emortualem cum anno Christi 847 componendum, Annales Corbeiensis supra laudati evincunt; etsi enim hi diserte notent, 847 pius Meynolphus moritur, multis miraculis clarus, auctorem tamen, uti jam supra satis innui, Gobelino habent recentiorum, ut forte ex hoc annum, quem Sancto emortualem statuunt, dumtaxat ille hauserit ac proin, ut is hinc nihilo certior evadat. Et vero Sanctum jam inde ab anno 847 videre desiisse, pati non videtur, qua tamen ex dictis standum, antiquior Sancti Vita, per Sigewardum conscripta. Cum enim, uti ex hac num. 31 et seq. docui, Sanctus non citius quam anno 793 circiter natus esse queat, qui cum, si anno 847 obiit, ætate jam grandævum seu senem, uti in eadem Sigewardina Sancti Vita non obscure eo dictis traditur, excessisse e vivis, verum esse queat? Certe anni septem, si ad annos 47 adjiciantur, annos dumtaxat quatuor supra quinquaginta efficiunt; quis autem virum, quinquagenario dumtaxat paulo majorem, ætate jam grandævum seu senem recte dicendum putarit? Florarii nostri auctor S. Meinulphi obitum (adi num. 4) cum anno Christi 857 componit, qui cum auctus annis septem, quibus Sanctus ante sæculum IX vixit, pro toto temporis spatio, quo is in vivis egit, annos det quatuor supra sexaginta, videaturque qui tot annos aut paulo dumtaxat plures habuerit, ætate jam grandævum seu senem non immerito dici posse, Sanctum nostrum anno circiter 857 felici e vivis excessu ad Superos migrasse, verosimilius autumo, supraque idcirco annum illum in margine adscripsi.

3 Octobris die ad Superos migravit.

89 Atque ita quidem annum Sancti emortualem utcumque determinavimus; uti autem hic, prout jam dicta ostendunt, omnino certus non est, sic nec dies nec mensis, qui Sancto supremus fuerit, omnino exploratus habetur. Etsi enim Meinulphum 3 Nonas, seu 3 Novembris die (vide verba num. 85 huc transcripta) vitam cum morte commutasse, Sigewardina Sancti Vita, ab Overhamo edito, atque, quod penes nos exstare supra monui, Ms. Hardeshusanum apographum expresse tradat, in additamento tamen, quod huic ad marginem adjicitur, mensem Novembrem pro Octobri perperam poni signatur, quod cur fiat, sese non capere, Overhamus in suis ad Sigewardinam Lucubrationem Observationibus pag. 420 affirmat. Adhæc omnia Gobelini penes me exstantia, aliæque, quæ Overhamus habuit, apographa, Suriana editio, uti etiam ipsa Sigewardina Sancti Vita, quam Browerus, rescissis dumtaxat, quæ ad rem non faciunt, digressionibus, e Mss. exemplaribus edidit, 3 Non, seu 5 die Octobris obiisse S. Meinulphum tradunt. Addi possunt tum Fasti sacri, supra adducti, qui Sanctum 5 Octobris die, veluti qui ei in celo natalis fuerit, annuntiant, tum Budicensia antiqua de Meinulpho Officia, quæ 5 Octobris diem,

tamquam ei natalem, expresse signant, ut sane Novembris an Octobris 3 Non. Sanctus e vivis excesserit, possit non immerito revocari in dubium. Imo vero cum Gobelinus, qui ut jam docui, non tam novam Vitam, quam paraphrasin Vitæ, a Sigewardo scriptæ, concinnavit, plura hujus exemplaria sibi prælucentia habuisse videatur, Octobrisque nihilominus, non Novembris, 3 Non. Sanctum obiisse, non secus ac Browerus, cui unum saltem exemplar ejusdem Sigewardinæ Lucubrationis præluvit, in compendiosiori hujus editione mox dicta, notet, Octobris, non Novembris, in primæva genuinaque Sancti Vita, per Sigewardum scripta, positum fuisse, verosimilius idcirco videtur, quod, quemadmodum ex jam dictis facile colliges, duo dumtaxat hujus exemplaria Novembris, tria autem ut minimum aut quatuor, quibus præterea Fasti sacri, Sanctum hodie commemorantes, suffragantur, Octobris expriment. Hinc porro jam consequitur, ut Sanctum quinta die Octobris, non tertia Novembris, e vivis excessisse, verosimilius pariter debeat videri.

90 Ab anno dieque, uti etiam mense, quo Meinulphus vita functus sit, jam examinato atque utcumque definito, ad miracula, quæ post ejus obitum magno numero patrata narrantur, jam progredior. Hæc inter primo loco occurrit, quod Gobelinus num. 20 refert. En, qui id ad annum 847 in Annal. Paderborn. comptiori ornatiore stylo Schatenus exponat. Fuit vero, inquit, D. Meinulphus, ut per omnem vitam sanctitate conspicuus in clero Paderbornensi, ita mortuus pluribus signis illustris; inter quæ illud memorabile, quod, dum corpus mortuæ ad tumulum deferretur, ac funebribus sacris peractis, humo integendum esset, resupinum idem corpus e feretro se erigeret, attonitis omnibus, qui aderant, ad tam insolitum spectaculum. Quos Sanctus benigne affatus, Ite, inquit, ad episcopum, et dicite, quæcumque a Congregatione hac virginum electa fuerit abbatissa, eam non impediatis (secus ante voluisse Sanctus Sequentia num. 112 recitanda indicatur) adire munus, etsi conditione ancilla fuerit; nam qua sollicitudine et labore hoc ego monasterium construxerim, scitis. Quid vero ab illis fieri oporteat, qui pastorum in Ecclesia munus gerunt, ego, exutus corpore mortali, didici. Quibus dictis, clausit rursus oculos, et in feretro se repositus humarique jussit. Ita ille; qui a Gobelino, etsi quidem non in rei substantia, in adjunctis tamen nihil differt, ac maxime in eo, quod Sanctus, ut vitæ tantisper restitueretur, a Deo per Deiparam sese impetrasse, in suo ad adstantes alloquio apud Schatenum, contra ac apud Gobelinum facit, non dicat. Verum quid de insigni hoc miraculo, quod Balinghemus in contextum a se Kalendarium Marianum etiam intulit, censendum apparet? Etsi in rem suam scripturas veteres, antea adhuc (in priori scilicet suæ de Sancto Lucubrationis Prologo) a sese laudatas, Gobelinus loco cit. diserte laudet, cum tamen, quæ qualescæ hæ fuerint et quo ævo scriptæ, ne vel verbo prodant, sola harum fide pro certo habendum non reor rarissimum illud resurrectionis miraculum, maxime quod Sigewardo, antiquiori nostro biographo, utpote id non memoranti sequere nihilominus, ut, si quid plus ad notitiam suam ex sancti Viri miraculis pervenisset, stilo memoriaeque traderet, voluntate divite et benigna coactum, num. 27 in fine scribenti, ignoratum fuisse videatur, minime tamen,

D

E

multisque ab obitu, quorum unum hic vocatur in dubium,

F

A men, si factum fuisset, ignorandum, ut apparet, scriptori, qui alia memoratu minus digna et compta habuit et in litteras misit.

patris miraculis de terra tandem,

91 Ad alia modo prodigia, quæ proxime hic jam memorato discussoque Gobelinus deinde subiungit, sermonem concertamus; ea non in solo hoc scriptore antiquisve scripturis, ab eo citatis, verum etiam in ipso Sigewardo, antiquiori Sancti biographo, sunt fundata: atque hic quidem, quod et a Gobelino fit, magnum ad Sancti jam sepulti tumulum pauperum Christi, quorum alii miraculorum præteritorum fama excitati, alii futurorum expectatione incensi accesserint, factum esse concursum, neminemque ex his spe fuisse frustratum, num. 28 præfatus, duo patrata miracula, quorum altero Sanctus pannum lineum ab igne seraverit illæsum, altero famulum olim suum, cum tertio ei in somno apparuisse, ad meliorem frugem adduxerit, mox narrat, aliaque deinde, memoratu dignissima, subiungit, quibus demum factum est, ut sacrum Sancti corpus de terra a

B Sancti de terra levationem, Sigewardus quidem num. 34 et quatuor seqq., Gobelinus vero num. 25 et tribus seqq. sunt complexi, Schatenus in Annal. Paderborn. pag. 234 compendio exhibet, quod, ut rem totam, etsi interim fidem, non secus ac visiones, de quibus num. 66 et binis seqq. actum, ægre apud omnes, et forte non immerito, inventura sit, studiosum lectorem paucis edoceam, huc transcribo. Sic habet: Dum in Bodecensi basilica (quodam die, nullam determinando, scribit Sigewardus) solemniter ritu sacrificium Missæ perageretur, ac diaconus Evangelium caneret, xv Calend. Februarii (diem hunc notat Gobelinus) cippus, qui sepulchro Meinulphi impositus erat, magno sonitu in quatuor partes rumpitur, attentis omnibus, qui aderant; ac mox, ubi ad sacræ Hostiæ elevationem perventum est, ingenti rursus fragore idem lapis in minuta frusta sectus dissilit.

cum miracula miraculis accedent, a Bisone Paderbornensi episcopo

92 Rei novitate obstupefacti accedunt ad sepulcrum, videntque terram, qua tumba intacta fuerat, recessisse in latera sepulchri, ipsumque sarcophagum totum se in conspectum dedisse, simul tam suavis odor afflatus et sepulcro, tanquam his signis ostenderet Deus elevationem corporis faciendam. Quæ ubi ad Bisone episcopum relata sunt, atque ille inter incertæ fidei hæc haberet, censuit sepulcrum sua humo et lapide rursus integendum; quo facto, haud multo post sepulcrum, submoto cippo, arcana vi disjicitur. Consultus denuo episcopus, nec quidquam ratus divinæ monitionis subesse, jubet denuo sepulcrum componi. Inter hæc D. Meinulphus presbytero Meinhardo in proxima Attelensi parochia (Meinhardum paracialis hujus ecclesiæ rectorem Gobelinus, non Sigewardus, facit) se per somnum offert monetque, episcopum adeat, et pro ostensis signis ossa honorificentiori loco collocaet. Id cum presbyter quoque iterato monitus negligeret, ratus se vana imagine deludi, tertium se offert Meinulphus, cæcitatem comminando, a qua non prius liberandus, quam jussa explerit. Mane ubi diluxit, oculis se captum advertit. Ita cæcus manuque ductus ad episcopum, exponit, quid sibi evenerit, quid D. Meinulphus fieri velit. Tum tandem Bisone episcopus intelligens, ac sibi etiam metuens, Bodekam cum sacerdotibus proficiscitur, et solemniter

Octobris Tomus III.

ritu corpus D. Meinulphi e terra levat, ac publico cultu venerandum exponit. Vixdum hæc præstita sunt, cum Meinhardo presbytero visus est redditus. Recte hactenus e Sigewardo et Gobelino Schatenus; verum an hæc, seu potius factam Sancti (de hac enim potissimum agendum hic nunc est) de tumulo per Bisone Paderbornensem episcopum levationem recte enim ad annum Christi 897 refert.

93 Facit id haud dubie, quod Sancti de terra levationem non prius contigisse crediderit, quam cum jam Arnulphus, quod anno demum 897 factum, Gobelinus, perperam scribit, ad Romanum imperium fuisset evehctus. Verum an Sancti nostri corpus, Arnulpho Romanorum jam imperatore, de terra fuerit levatum, incertum esse ac dubium, jam supra edixi, idque etiam me ostensurum, spondeo; quod proinde, ut fidem liberem præstandum nunc est, Sigewardus, Sancti de terra levationem miraculaque hanc proxime prægressa narraturus, primum ex his temporibus... Arnulphi regis Bisone Patherbrunensis episcopi accidisse, num. 34 memoriæ prodit; Arnulphus autem seu Arnulfus, quem hic memorat alius non est, quam Arnulphus, Carolomanni Bajoariæ filius nothus, qui in Triburiensibus principum comitiis anno 887 rex Germaniæ, et Romæ anno 896 imperator creatus est, annoque 899 excessit et vivis. Jam vero, cum Sigewardus, dum princeps hic rex esset, nulla plane imperatoris, ad quam tunc fuerit evehctus, dignitatis mentione adjecta, Sancti nostri de terra levationem factam doceat, est sane, an hæc, Arnulpho jam imperatore, contigerit, admodum dubium; imo vero, hoc principe dumtaxat adhuc rege, contigisse, verosimilius idcirco videtur, quod dumtaxat rex a Sigewardo, non imperator, loco cit. vocetur. Hinc porro jam consequitur, ut, cum ex dictis Arnulphus anno 887 rex, annoque 896 imperator fuerit creatus, Sancti nostri de terra levatio neque determinato anno 897, ut Schatenus aliisque placet, neque aliquo e tribus sequentibus, sed eo temporis spatio, quod ab anno 887 ad annum usque 896 excurrit, a Bisone, Paderbornensi episcopo, quem ab anno 886 ad annum usque 908 sedisse, communior modo est eruditorum opinio, verosimilius facta fuerit.

AUCTORE C. B.

inter annum 887 et annum 896 verosimilius fuit levatus,

94 Nec est, quod hic opponas Gobelinum, qui Sanctum non prius, quam cum jam quinquaginta circiter ab obitu ejus anni essent elapsi, de tumulo fuisse levatum, memoriæ prodit, hanc enim scriptoris illius narrationem falsitatis merito haberi posse suspectam, ex jam ante dictis liquet. Porro cum Sanctus de tumulo jam fuisset levatus, frequentior indies, quo sacras ejus reliquias visitarent, fiebat fidelium ad Budicense monasterium concursus, cumque crebra, uti Sigewardus et Gobelinus docent, in concurrentium gratiam ac favorem evenirent miracula, Meinulphus magis magisque sanctitatis fama inclaruit; vero pro Sancto etiam canonizato poterat non immerito haberi, cum et sacrum ejus corpus de terra jam fuisset ex dictis levatum, et solerent olim beati Viri, quibus id honoris ab episcopis fuisset exhibitum, pro Sanctis canonizatis honorari, licet interim canonizatio, qua sic fuissent affecti, pro particulari dumtaxat canonizatione seu potius beatificatione posset haberi, uti Benedictus XIV in Opere suo de Severarum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione lib. 1, cap. 6, num. 9 docet. At vero quis qualisque Meinulpho, ut Sancto, cultus fuit delatus? Rem hanc infra suo

sicque inter Sanctos relatus. F

AUCTORE
C. B.

loco discutiam, ac primo quidem, quem cultum Sanctus in monasterio Budicensi, deinde vero, quem alibi fuerit adeptus, exponam.

§ VII. Tentata incassum reliquiarum Sancti e monasterio Budicensi Paderbornam translatio, factaque in id canonicorum Regularium inductio.

Etsi dubitandum non sit, quin sanctimoniales Budicensis S. Meinulphum, solenni ritua Bisone Paderbornensi episcopo de terra jam levatum, cujus, hoc honore nondum affecti, sacrum corpus summa cura venerationeque, teste in Vita num. 28 Sigewardo, custodiendum curarant, singulari quodam modo honorare inceperunt, constanterque

B deinceps veluti munificentissimum monasterii sui fundatorem, benignissimumque opud Deum patronum, honorarint, quo tamen id cultus ecclesiastici genere fecerint, non habeo edicere, cum ea de re altum sit apud scriptores omnes antiquos silentium, nec etiam vetustum uspiam (vide tamen infra num. 118) monumentum occurrat, e quo quidquam eo conducens possit elici. Melius se res habet, quantum ad cultum, in monasterio Budicensi a canonicis Regularibus Sancto post exhibitum: verum hac de re, ut, quo quæque gesta sunt ordine, proponantur, sermonem non prius instituum, quam cum de religiosis illis viris in dictum monasterium inductis, tentataque ex hoc sacrarum Sancti reliquiarum, antequam hæc una cum monasterio in illerum potestatem venirent, Paderbornam translatione, tractaro. Budicensis sanctimonialium congregatio, non secus ac plures aliæ, a vitæ instituto seu Regula, canonicis in concilio Aquisgranensi anno 861 sub Ludovico Pio imperatore præscripta, temporis lapsu ita descivit, ut sacræ virgines, quæ ei nomen dederant, nec castitatis voto essent constrictæ, nec, cum se daret occasio, deserto monasterio, nubere dubitarent; etsi autem, quo circiter tempore ita a primæva disciplina vitæque rigore

C sacra illa a S. Meinulpho instituta congregatio defecerit, exploratum non habeam, mulieres tamen, quæ huic sese junxerant, jam inde a sæculo quarto decimo voto castitatis non fuisse obstrictas, subindeque etiam, relicto, quod susceperant, vitæ instituto, ad nuptias transisse, plus semel jam laudatus Joannes Probus in Budicensi Chronico pag. 46, et Opusculi Ms., cujus num. 20 notitiam dedi, auctor anonymus, ambo rei gestæ æquales, luculentissime indicant, ut tunc Budicenses sanctimoniales et re et nomine, nec immerito, canonicæ sæculares haberentur.

harumque
monasterium
ad miseran-
dum

scopus in Monumentis Paderborn. pag. 222 et D 288 docet; ab iis ipsis autem, qui sanctimonialium commodum procurare debuissent, insigni damno fuit affectum, quando hi bona, e quibus sanctimonialium victui et vestitui prospiciendum erat, in propriam utilitatem converterunt, imo vero pro propriis suis bonis habere, non erubuerunt, uti intelligitur e veteribus de Budicensis monasterii fundatione litteris, num. 79 huc ex parte transcriptis, quæ verbis, ibidem recitatis, proxime hæc habent subjecta: Sed heu, conveniunt inimici omnis religionis, dignitas generis, ocium et voluptas, et castra Dei ac patrimonium Christi funditus davastantes nihil reliquerunt, proinde dicti officii (adi num. 79) et vasalli bona sibi deputata pro ministracione necessariorum monasterii sibi appropriarunt, vendiderunt et hereditibus suis tamquam propria, nemine contradicente, reliquerunt. Atque ita, malis hisce maxima etiam sanctimonialium in curandis tutandisque rebus negligentia accedente, factum tandem est, ut anno circiter 1400 monasterium Budicense una cum ecclesia ei adjuncta, quæ, postquam a Fursenbergiis fuisset combusta, vel nunquam ex integro a sanctimonialibus instaurata vel certe iterum deinde ruinam passa fuisse videtur, in miserandum illum statum inciderit, quem Joannes Probus in Budicensi Chronico pag. 3 lectori ob oculos ponit.

E 97 En verba, quibus id ibidem facit. Contigit, inquit, circa anno 1400 dictum monasterium (Budicense) non hostium incursione, sed tinea ab intus latenter corrode, ad tantam venire paupertatem, ut præfati monasterii redditus, ac proventus soli abbatissæ Walburgæ, ibidem in vili tugurio degenti, ad ejus inopiam repellendam minime sufficere potuerint: nam bona monasterii magna ex parte aut alienata fuerunt, aut aliis obligata; itaque monasterium in solitudinem quodammodo redactum videbatur, ecclesia ipsius et turris magna absque tectis, crescentibus arboribus velut in saltibus, superius repleta fuerunt, quemadmodum radices earundem testudinibus infixæ adhuc hodierno die clarius manifestant; ita ille, cui cum non tantum consonet, verum etiam rem distinctius exponat Opusculi Ms. plus semel jam laudati auctor, verba ejus huc facientia, utut parum concinna, pariter describo.

F Postquam... inquit, ecclesia Bodecensis seu ejus monasterium per annos circiter quingentos quinquaginta sub femineæ regiminis fragilitate steterat, declinatio ejus jam in annis continuata plurimis tantam vergebat in miseriam, quod ecclesia, cum toto monasterio incendio vastata, rusticorum dormitorium et granarium, et brutorum animalium stabulum est effecta. Pavimentum ejus fimo bestiarum duorum pedum altitudine cum egestionis ingluvie quasi per totum fuit coopertum. Muri et testudines ejus una cum turri imbribus patentes et nivibus decem et octo annis continuis stillicidia se penetrantia tolerarunt, sola illa parte, quæ chorum continebat ejusque latera, in tecto reformata. Calices, libri, campanæ et omamenta varia, census, redditus, bona immobilia atque jura ipsius aut venditionis aut impignorationis titulo, et nonnumquam furti, rapinæ aut usurpationis fraudulentæ vitio vicissim alienata fuerunt. Non remanserat tandem ædificium ex illo toto monasterio et pertinentiis ipsius omnibus, quo a molestacione pluvie vel fervore solis se posset homo tueri, præterquam domuncula quædam, in qua

admodum
statum esse
redactum,